

โครงการคุณธรรม: ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท

สอดคล้องกับกลยุทธ์โรงเรียน: ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน / ด้านการสืบสานวัฒนธรรม

ลักษณะโครงการ: โครงการต่อเนื่อง / โครงการใหม่ (เลือกตามบริบทจริง)

บทคัดย่อ (Abstract)

ชื่อโครงการ: ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท

ผู้รับผิดชอบ: คณะกรรมการดำเนินงานโครงการคุณธรรม
โรงเรียน.....

ปีการศึกษา: 25.....

บทคัดย่อ

โครงการคุณธรรมเรื่อง "ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท" จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจหลักการไหว้ 3 ระดับที่ถูกต้องตามแบบแผนวัฒนธรรมไทยแก่ผู้เรียน 2) ฝึกฝนทักษะการปฏิบัติการไหว้ให้ถูกต้อง สวยงาม และคล่องแคล่ว 3) ปลุกฝังจิตสำนึกรักความเป็นไทย ความกตัญญู และความอ่อนน้อมถ่อมตน และ 4) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เต็มไปด้วยความเคารพและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยสอดคล้องกับกลยุทธ์ของโรงเรียนด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการสืบสานวัฒนธรรม

การดำเนินงานใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) ผ่านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมบูรณาการ 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน/บุคคล ฝ่ายบริหารทั่วไป และฝ่ายงบประมาณ กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนระดับชั้น ถึง จำนวน คน ใน

ปีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย สื่อการเรียนรู้
คลิปวิดีโอสารคดี, แบบสังเกตพฤติกรรม, แบบประเมินตนเอง และ
แบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ มีความ
รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการไหว้ในระดับดีมาก สามารถปฏิบัติการไหว้ได้ถูก
ต้องตามฐานานุกรมผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ และมีเจตคติที่ดี
ต่อวัฒนธรรมไทย ส่งผลให้โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความเคารพ
(Culture of Respect) นักเรียนมีบุคลิกภาพที่สง่างาม อ่อนน้อมถ่อมตน
ตามอัตลักษณ์คุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความสุภาพ และความกตัญญู
จนเป็นที่ยอมรับและชื่นชมจากชุมชน

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

โครงการคุณธรรม "ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท" สำเร็จลุล่วงได้
ด้วยดี ด้วยความเมตตาและสนับสนุนจากผู้อำนวยการ
โรงเรียน..... ที่ได้ให้คำปรึกษาและสนับสนุนงบประมาณใน
การดำเนินงาน รวมถึงคณะครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกำกับติดตาม
พฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ขอขอบคุณคณะกรรมการสภานักเรียนและแกนนำนักเรียน (Student
Ambassadors) ที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรม และขอ
ขอบคุณผู้ปกครองรวมถึงชุมชนที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและเป็น
แบบอย่างที่ดี ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้โครงการนี้
บรรลุตามวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและการสืบสาน
วัฒนธรรมไทยสืบไป

คณะผู้จัดทำ

โรงเรียน.....

สารบัญ

- บทที่ 1 บทนำ
- บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน
- บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

"การไหว้" มิใช่เพียงอากัปกิริยาของการทักทาย หรือธรรมเนียมปฏิบัติที่ทำสืบต่อกันมาเพียงเปลือกนอก แต่คือ "สัญลักษณ์แห่งจิตวิญญาณไทย" (Symbol of Thai Spirit) ที่สะท้อนถึงแก่นแท้ของอุปนิสัยคนไทย ได้แก่ ความเคารพ (Respect) ความอ่อนน้อมถ่อมตน (Humility) และการรู้คุณค่า (Gratitude) ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญ (Foundation) ของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน การไหว้จึงเป็นเครื่องมือทางสังคมที่ทรงพลังในการลดช่องว่างระหว่างวัย สร้างความสัมพันธ์อันดี และแสดงออกถึงภาวะผู้มีอารยะ

อย่างไรก็ตาม ในสภาวะการณ์ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากสื่อและวัฒนธรรมข้ามชาติอย่างรวดเร็วและรุนแรง การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ส่งผลให้เยาวชนบางส่วนเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่อาจไม่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมไทย หรือเกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ ละเลยหรือปฏิบัติการไหว้ไม่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การวางระดับมือไม่ถูกต้อง ขาดความสำรวม ขาดความตระหนักในกาลเทศะ หรือมองว่าการไหว้เป็นเรื่องล้าสมัย ซึ่ง

หากปล่อยให้ปัญหานี้ดำเนินต่อไป อาจส่งผลให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยที่งดงามสูญหายไป และส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพอันดีในสังคมโรงเรียน

โรงเรียน..... ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และมุ่งมั่นที่จะสร้าง "ภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม" (Cultural Immunity) ให้แก่ผู้เรียน จึงได้จัดทำโครงการคุณธรรม “ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท” ขึ้น โดยสอดคล้องกับกลยุทธ์โรงเรียนด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการสืบสานวัฒนธรรม มุ่งเน้นกระบวนการ "สร้างความรู้ สู่การปฏิบัติ ชัดเกลานิสาสัย จนกลายเป็นวิถี" ผ่านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) ของทั้ง 4 ฝ่ายในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนซึมซับความงดงามของวัฒนธรรมไทย มีบุคลิกภาพที่สง่างาม และเติบโตเป็นพลโลกที่มีเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่น่าภาคภูมิใจ

1.2 วัตถุประสงค์

1. **ด้านพุทธิพิสัย (K):** เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการไหว้ 3 ระดับที่ถูกต้องตามแบบแผนวัฒนธรรมไทย
2. **ด้านทักษะพิสัย (P):** เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนปฏิบัติการไหว้ได้อย่างถูกต้อง สวยงาม คล่องแคล่ว และเหมาะสมกับสถานการณ์
3. **ด้านจิตพิสัย (A):** เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรักความเป็นไทย ความกตัญญู และความอ่อนน้อมถ่อมตนให้ฝังรากลึกในจิตใจผู้เรียน
4. **ด้านสังคม (S):** เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียนให้เต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งความเคารพและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Culture of Respect)

1.3 เป้าหมาย

1.3.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ

- นักเรียนระดับชั้น จำนวน คน เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ

- นักเรียนร้อยละ 90 ผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะการไหว้ในระดับ "ดี" ขึ้นไป

1.3.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- นักเรียนมีบุคลิกภาพที่สง่างาม มีสัมมาคารวะ และสามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามกาลเทศะ
- โรงเรียนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นด้านมารยาทไทย เป็นที่ชื่นชมของชุมชนและผู้มาเยือน
- เกิดระบบการดูแลและส่งเสริมมารยาทไทยที่ยั่งยืนในสถานศึกษา

1.4 กลุ่มเป้าหมาย

- **ประชากร:** นักเรียนระดับชั้น ถึง
โรงเรียน.....
- **กลุ่มตัวอย่าง:** (ระบุนหากมีการสุ่ม) หรือใช้นักเรียนทั้งหมด จำนวน คน
- **ผู้เกี่ยวข้อง:** คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน

1.5 ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ. ถึง วันที่ เดือน พ.ศ.

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีทักษะการไหว้ที่ถูกต้อง สวยงาม เป็นธรรมชาติ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. เกิด "วัฒนธรรมการเคารพ" (Culture of Respect) ที่ยั่งยืนในโรงเรียน ช่วยลดปัญหาความรุนแรงและการทะเลาะวิวาท
3. โรงเรียนได้รับการยอมรับและชื่นชมจากผู้ปกครองและชุมชนในด้าน

การดูแลพฤติกรรมนักเรียน

4. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำโครงการคุณธรรม "ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท" คณะผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของ "การไหว้"

การไหว้ (Wai) คือ ธรรมเนียมการทักทาย การแสดงความเคารพ การขอบคุณ และการขอโทษ ของชาวไทย โดยมีรากฐานมาจากอารยธรรมอินเดีย แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้มีความอ่อนช้อยงดงามตามแบบฉบับของไทย การไหว้ประกอบด้วยกิริยา "อัญชลี" (การพนมมือ) "วันทา" (การไหว้) และ "อภิวาท" (การกราบ) การไหว้ไม่ได้เป็นเพียงภาษากาย แต่เป็นการสื่อสารจากใจที่แสดงถึงการลดอัตตาตัวตน (Self-effacement) และการให้เกียรติผู้อื่น

2.2 หลักการไหว้ 3 ระดับ ตามมาตรฐานวัฒนธรรมไทย

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดมาตรฐานการไหว้ไทยไว้ 3 ระดับ ดังนี้

- **ระดับที่ 1 การไหว้พระ:** ใช้นิ้วหัวแม่มือจรดหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดส่วนบนของหน้าผาก ก้มศีรษะลงให้ต่ำ
- **ระดับที่ 2 การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้สูงอายุ:** (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ครู อาจารย์) ใช้นิ้วหัวแม่มือจรดปลายจมูก ปลายนิ้วชี้จรดหว่างคิ้ว
- **ระดับที่ 3 การไหว้บุคคลทั่วไป:** (ผู้ที่เคารพนับถือ หรือผู้มีอาวุโส

สูงกว่าเล็กน้อย) ใช้นิ้วหัวแม่มือจรดปลายคาง ปลายนิ้วชี้จรดปลายจมูก

2.3 ทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมและการปรับพฤติกรรม

- **ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura:** เน้นการเรียนรู้ผ่านการสังเกตตัวแบบ (Modeling) โครงการนี้จึงเน้นการใช้ "Student Ambassadors" และครูเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) เพื่อให้นักเรียนสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (Tree of Morality) ของดวงเดือน พันธุมนาวิน:** อธิบายว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดจากจิตลักษณะพื้นฐาน (ราก) เช่น สติปัญญา สุขภาพจิต และจิตลักษณะพัฒนา (ลำต้น) เช่น ทศนคติ ค่านิยม การใช้เหตุผล โครงการนี้จึงมุ่งเน้นการปลูกฝังที่ "จิตพิสัย" (Mindset) เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืน

2.4 แนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management)

การขับเคลื่อนงานคุณธรรมให้สำเร็จ ไม่สามารถทำได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โครงการนี้จึงบูรณาการการทำงานของ 4 ฝ่ายหลักในโรงเรียน (วิชาการ, กิจการนักเรียน, บริหารทั่วไป, งบประมาณ) เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม (Moral Ecosystem)

2.5 คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

โครงการนี้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน..... ได้แก่

1. **ความรับผิดชอบ:** รู้หน้าที่ ปฏิบัติตนตามบทบาทของนักเรียนที่ดี
2. **ความสุภาพ:** มีความอ่อนน้อมถ่อมตน วาจาไพเราะ กิริยางดงาม

3. ความกตัญญู: แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์และผู้มีพระคุณผ่านการไหว้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(ตัวอย่าง)

- *สมหญิง จริงใจ (2565)* ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาทักษะมารยาทไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้กิจกรรมพี่สอนน้อง" พบว่า การให้รุ่นพี่เป็นแบบอย่างและสอนรุ่นน้อง ช่วยให้รุ่นน้องมีทักษะดีขึ้น และรุ่นพี่มีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้น
- *วิชัย ใจดี (2564)* ศึกษาเรื่อง "ผลของการใช้วัฒนธรรมองค์กรในการปรับพฤติกรรมนักเรียน" พบว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการไหว้ ช่วยลดความก้าวร้าวของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

โครงการคุณธรรม "ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท" มีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบ โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Deming Cycle) บูรณาการกับการบริหารงาน 4 ฝ่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการบริหารจัดการ (บูรณาการ 4 ฝ่าย)

เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระบบ โรงเรียนได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ดังนี้:

1. ฝ่ายวิชาการ: รับผิดชอบด้านองค์ความรู้ (Knowledge) จัดทำคู่มือสื่อการสอน (คลิปวิดีโอ/โปสเตอร์) บูรณาการเนื้อหาเรื่องมารยาทไทยลงในวิชาสังคมศึกษาฯ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ที่เป็นมาตรฐาน
2. ฝ่ายกิจการนักเรียน/บุคคล: รับผิดชอบด้านการขับเคลื่อนและกำกับ

ติดตาม (Action & Monitoring) รณรงค์กิจกรรม สร้างแกนนำนักเรียน (Student Ambassadors) ตรวจสอบระเบียบวินัยและมารยาทในชีวิตประจำวัน

3. **ฝ่ายบริหารทั่วไป:** รับผิดชอบด้านสภาพแวดล้อม (Environment) จัดทำ "จุดเช็คอินไหว้งาม" ป้ายนิเทศรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. **ฝ่ายงบประมาณ:** รับผิดชอบด้านการสนับสนุน (Support) จัดสรรงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อ รางวัล และเกียรติบัตรเพื่อสร้างแรงจูงใจ

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน (PDCA Model)

ขั้นที่ 1: ขั้นวางแผน (Plan)

1. ประชุมคณะทำงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการทั้ง 4 ฝ่าย
2. ศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนก่อนเริ่มโครงการ (Pre-test Analysis)
3. จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรม และเครื่องมือวัดผล
4. ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อสร้างความตระหนัก (Awareness) แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง

ขั้นที่ 2: ขั้นดำเนินกิจกรรม (Do)

ขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม (4 Activities Strategy):

1. **กิจกรรม "รู้รักษ์ วัฒนธรรม":** จัดอบรมเชิงปฏิบัติการและสาธิตหน้าเสาธง โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญหรือครูต้นแบบ เพื่อสอนหลักการไหว้ 3 ระดับอย่างละเอียด
2. **กิจกรรม "พี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน":** พัฒนาแกนนำนักเรียน (Student Ambassadors) ให้มีความเชี่ยวชาญ แล้วกระจายตัวไปสอนและดูแลเพื่อนๆ น้องๆ ในระดับชั้นต่างๆ

3. กิจกรรม "Check-in ใจกว้าง": จัดทำจุดสัญลักษณ์ (Landmark) หน้าโรงเรียน ครูเวรรับไหว้และชื่นชมนักเรียนทุกเช้า เพื่อสร้างความประทับใจแรก (First Impression) ของวัน
4. กิจกรรม "หนึ่งห้องเรียน หนึ่งต้นแบบ": จัดประกวดมารยาทไทย ระดับห้องเรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและการแข่งขันเชิงสร้างสรรค์

ขั้นที่ 3: ขั้นติดตามและประเมินผล (Check)

1. การนิเทศกำกับ: ครูประจำชั้นสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน
2. กิจกรรม "ดาวแห่งความดี": มอบดาวหรือคะแนนจิตพิสัยสะสม สำหรับนักเรียนที่มีมารยาทงดงามสม่ำเสมอ
3. การวัดและประเมินผล: ทดสอบภาคปฏิบัติรายบุคคล และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 4: ขั้นสรุปและพัฒนา (Act)

1. การยกย่องเชิดชูเกียรติ: มอบเกียรติบัตร "ยุวทูตวัฒนธรรม" แก่ นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ระดับดีเยี่ยมหน้าเสาธง
2. สรุปบทเรียน (AAR - After Action Review): วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และปัญหาอุปสรรค ร่วมกันทั้งครูและนักเรียน
3. จัดทำรายงานและเผยแพร่: สรุปผลการดำเนินงานเป็นรูปเล่มและสื่อวีดิทัศน์ เพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. สื่อการเรียนรู้: คลิปวิดีโอสาธิตการไหว้, ป้ายไว้นิลความรู้
2. แบบสังเกตพฤติกรรม: สำหรับครูที่ปรึกษา (Rating Scale 5 ระดับ)
3. แบบทดสอบภาคปฏิบัติ: ตามเกณฑ์ Rubric Score การไหว้ 3 ระดับ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจ: ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการดำเนินโครงการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการดำเนินโครงการคุณธรรม "ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท" คณะผู้จัดทำขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติ (เชิงปริมาณ)

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบผลการประเมินทักษะการไหว้ของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ (n=.....)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (ก่อน)	คะแนนเฉลี่ย (หลัง)	การเปลี่ยนแปลง (+/-)	แปลผล
1. การไหว้ระดับที่ 1 (ไหว้พระ)	10	6.50	9.20	+2.70	ดีมาก
2. การ	10	7.10	9.45	+2.35	ดีมาก

ไหว ระดับที่ 2 (ไหวผู้มี พระคุณ)					
3. การ ไหว ระดับที่ 3 (ไหว บุคคล ทั่วไป)	10	6.80	9.30	+2.50	ดีมาก
4. ความ สวยงาม และ ความ พร้อมเพ รียง	10	6.20	8.90	+2.70	ดีมาก
รวม เฉลี่ย	40	26.60	36.85	+10.25	ดีมาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการไหว้หลังเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการในทุกระดับ อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะทักษะการไหว้พระและการไหว้บุคคลทั่วไปที่มีพัฒนาการสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของกิจกรรมฝึกอบรมและรณรงค์

4.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมและความสม่ำเสมอ (เชิงคุณภาพ)

จากการสังเกตพฤติกรรมโดยครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการนักเรียน พบว่า

1. **บรรยากาศในโรงเรียน:** นักเรียนมีการยกมือไหว้ครูและผู้มาเยือน โดยอัตโนมัติเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยไม่ต้องรอคำสั่ง
2. **ความถูกต้อง:** นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแยกแยะระดับการไหว้ได้ถูกต้อง วางตำแหน่งนิ้วหัวแม่มือได้ถูกต้องตามฐานานุรูป
3. **ความตระหนัก:** นักเรียนรุ่นพี่แสดงออกถึงความเป็นแบบอย่าง (Role Model) แก่น้องๆ มีการตักเตือนและสอนกันเองในเรื่องมารยาท

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ต่อโครงการ (n=.....)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. รูปแบบกิจกรรมมีความน่าสนใจ	4.65	0.52	มากที่สุด
2. สื่อการเรียนรู้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.70	0.48	มากที่สุด
3. ระยะเวลาในการดำเนินการมีความเหมาะสม	4.50	0.60	มาก

4. ประโยชน์ที่ ได้รับจาก โครงการ	4.85	0.35	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.68	0.49	มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการคุณธรรม "ไหว้งาม ตามแบบไทย ใส่ใจมารยาท" ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

- ด้านความรู้และทักษะ:** นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะการไหว้ในระดับ "ดี" ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ (ใส่ตัวเลขผลลัพธ์) ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้
- ด้านพฤติกรรม:** นักเรียนมีพฤติกรรมการไหว้ที่ถูกต้อง สวยงาม และสม่ำเสมอ จนกลายเป็นวิถีปฏิบัติปกติ (Norm) ของโรงเรียน
- ด้านสังคม:** เกิดวัฒนธรรมการให้เกียรติกันภายในโรงเรียน ส่งผลให้ปัญหาความขัดแย้งลดน้อยลง และได้รับคำชื่นชมจากบุคคลภายนอก

5.2 อภิปรายผล

ความสำเร็จของโครงการนี้ สามารถอภิปรายเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีได้ดังนี้

- ผลสำเร็จเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation):** การที่โรงเรียนบูรณาการ 4 ฝ่ายหลักในการขับเคลื่อน ทำให้เกิดความต่อเนื่องและครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับแนวคิด *Whole School Approach* ที่มองโรงเรียนเป็นองค์รวม

2. **การใช้เพื่อนสอนเพื่อน (Peer Teaching):** กิจกรรม Student Ambassadors สอดคล้องกับ *ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura* ที่เชื่อว่าวัยรุ่นมักเรียนรู้และเลียนแบบจากกลุ่มเพื่อน (Peer Group) ได้ดีกว่าการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว
3. **การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement):** กิจกรรม "Check-in ไหว้งาม" และ "ดาวแห่งความดี" เป็นการให้รางวัลทางสังคม (Social Reward) ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากทำความดีต่อเนื่อง ตามหลักทฤษฎีแรงจูงใจ

5.3 ปัญหาและอุปสรรค

1. ในช่วงแรกของการดำเนินงาน นักเรียนบางส่วนยังมีความเขินอายในการไหว้ที่ถูกต้อง
2. ความแตกต่างของพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูจากที่บ้าน ทำให้นักเรียนบางคนต้องใช้เวลาในการปรับพฤติกรรมมากกว่าผู้อื่น

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาต่อ ยอด:

1. ควรขยายผลโครงการสู่ชุมชน โดยให้นักเรียนนำความรู้เรื่องมารยาทไทยไปเผยแพร่ยังครอบครัว หรือจัดกิจกรรมรณรงค์ในชุมชนใกล้เคียง
2. ควรนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น เช่น การทำ Challenge การไหว้งามใน Tik Tok หรือ Social Media เพื่อให้เข้าถึงไลฟ์สไตล์ของนักเรียนยุคใหม่
3. ควรบูรณาการมารยาทไทยอื่นๆ เพิ่มเติมในปีการศึกษาถัดไป เช่น การกราบ การเดินผ่านผู้ใหญ่ และการรับ-ส่งสิ่งของ

เอกสารอ้างอิง (Bibliography)

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2560). *คู่มือมารยาทไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2540). *ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

(และเอกสารอื่นๆ ของโรงเรียน)